Hrebeniuk L. V.

INFORMATIVE PART OF FORMATION THE FOREIGN LANGUAGE CULTURE AMONG FUTURE OFFICERS OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE FOR PARTICIPATION IN INTERNATIONAL PEACE AND SECURITY OPERATIONS

As the title implies the article describes informative part of formation the foreign language culture among preparation of future officers of the Armed Forces of Ukraine (AFU) for successful participation in international peace and security operations.

Involvement of military personnel of the Armed Forces of Ukraine for preserving peace and security throughout the world is one of the most influential factors for enhancement of Ukraine's external policy and strengthening of political links with NATO, UN and European Union as a reliable partner in this noble matter. That is why the author of the article attempted to create and reveal the informative part (knowledge, skills and abilities) of foreign language culture of future officers.

Although considerable amount of research has been devoted to analysis of the existing approaches of military personnel training, one of the most striking features of this issue is that modern military serviceman should acquire specific knowledge which he or she will be able to apply in order to complete tasks of multinational staffs successfully, to resolve international conflicts by peaceful means, to take preventive measures to avoid conflicts and to maintain collective security for sustaining peace throughout the world.

From these facts we may concluded that the informative formation of foreign language culture of future officers would help participants of international operations to adapt to difficult conditions faster, to achieve interoperability of processing data and documentation, to interact effectively with foreign colleagues avoiding misunderstanding of their cultural features, to assess adequately the situation and provide skillful decision-making that will allow to avoid losses and injury of personnel during performing the mandated tasks of peacekeepers, to avoid different risks as facing terrorist groups, transnational criminal gangs, hateful ethnic militias.

Key words: international operations, peace and support, collective security, foreign culture, specific knowledge, interaction.

Дата надходження статті: «15» вересня 2018 р.

УДК 378.091.3:[81'243:338.48]

Івасів Н. С.*

ЗМІСТОВИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМОЗНАВСТВА

У статті обґрунтовується змістовий компонент професійної іншомовної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у ЗВО України. Визначено, що змістовий компонент є системоутворювальним елементом професійної іншомовної підготовки. Змістом навчання є система знань, умінь і навичок, способів діяльності, форм поведінки, якими має оволодіти студент у процесі навчальної діяльності.

Визначено складники змісту професійної іншомовної підготовки майбутніх фахівців із туризмознавства в контексті формування іншомовної професійно-комунікативної компетентності, який включає предметний та процесуальний аспекти. Предметний аспект охоплює галузі спілкування (професійна, соціально-побутова, соціально-культурна, ділова), професійноорієнтовані навчальні комунікативні ситуації (співбесіда з працедавцем під час влаштування на роботу, переговори з іноземним партнером, організація туристичної подорожі, бронювання туру, обговорення туру з клієнтом, бронювання квитка на літак, бронювання готельного номеру, поселення в готель, вирішення можливих проблем у готелі, ресторані та інші), професійноорієнтовані теми («Історія туризму», «Індустрія туризму», «Види туризму», «Види відпочинку та відпочинкової діяльності», «Види транспорту», «Заклади розміщення туристів», «Підприємства харчування. Види ресторанів», «Туристичні

* © ***Івасів Н. С.***

принади», «Кар'єра в галузі туризму», «Розвиток туризму в Україні»), тексти, комунікативні цілі та наміри, країнознавчі та лінгвокраїнознавчі знання, мовний матеріал, фонетичні, лексичні, граматичні, орфографічні знання. Процесуальний аспект включає навички та вміння іншомовного усного та письмового спілкування (навички оперування мовним матеріалом; мовленнєві вміння в рецептивних та продуктивних видах мовленнєвої діяльності; компенсаційні вміння); загальнонавчальні навички та вміння.

Ключові слова: змістовий компонент, професійна іншомовна підготовка, фахівці з туризмознавства, предметний та процесуальний аспекти.

Процеси інтеграції України до європейського політичного, економічного та освітнього простору зумовлюють не тільки зростання попиту на фахівців галузі туризму, які володіють іноземною мовою на професійному рівні, але й підвищення вимог до якості іншомовної підготовки згаданих фахівців у закладах вищої освіти (ЗВО), яка б співвідносилася й відповідала світовим стандартам. Гострою проблемою сьогодення є пошук нових підходів до змісту навчання іноземної мови для реалізації професійної іншомовної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства.

У своїх наукових працях ряд дослідників займались питанням змісту навчання іноземної мови (І. Бім [1], Н. Гальскова [2; 3], Г. Рогова [8], О. Ярошенко [10] та ін.). Проте ці наукові розвідки недостатньо розкривають змістові особливості професійної іншомовної підготовки фахівців з туризмознавства у ЗВО України, не усувають усі суперечності між постійно зростаючими вимогами до системи іншомовної професійної підготовки фахівців галузі туризму й реальним станом іншомовної професійної підготовки цих фахівців.

Метою статті є обґрунтування змістового компоненту професійної іншомовної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у ЗВО України.

Зміст навчання можна визначити як сукупність того, що студент повинен засвоїти в процесі навчання. Отже, змістовий компонент є системоутворювальним елементом професійної іншомовної підготовки. Зміст навчання має бути інформативним, актуальним, автентичним, захоплюючим і водночас розширювати коло інтересів студента, мотивувати його пізнавальну й комунікативну діяльність, спонукати його самостійно вдосконалювати володіння іноземною мовою і використовувати свої знання на практиці. Усі складники змісту навчання мають бути узгоджені один з одним, утворюючи основу продуктивного навчального процесу [3].

Змістом навчання є система знань, умінь і навичок, способів діяльності, форм поведінки, якими має оволодіти студент у процесі навчальної діяльності. Він визначається навчальним планом, програмами навчальних дисциплін і підручниками з предмету.

У дослідженні ми опираємось на компонентний склад змісту навчання іноземних мов, запропонований Н. Гальсковою [2; 3], у який входять предметний та процесуальний аспекти (рис. 1). Існує пряма залежність між метою, цілями навчання та його змістом. Метою навчання іноземної мови професійного спрямування майбутніх фахівців з туризмознавства є формування іншомовної професійно-комунікативної компетентності (ІПКК). Цілі навчання: оволодіння лінгвістичними та соціолінгвістичними знаннями, розвиток рецептивних і продуктивних умінь та навичок мовленнєвої діяльності, формування здатності до іншомовної професійної комунікації, формування здатності до міжкультурної комунікації.

Розглянемо предметний аспект змісту професійної іншомовної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства, який реалізується в галузях спілкування, професійноорієнтованих навчальних комунікативних ситуаціях, автентичних професійноорієнтованих темах, комунікативному намірі, країнознавчих та лінгвокраїнознавчих знаннях, мовному матеріалі, фонетичних, лексичних, граматичних, орфографічних знаннях.

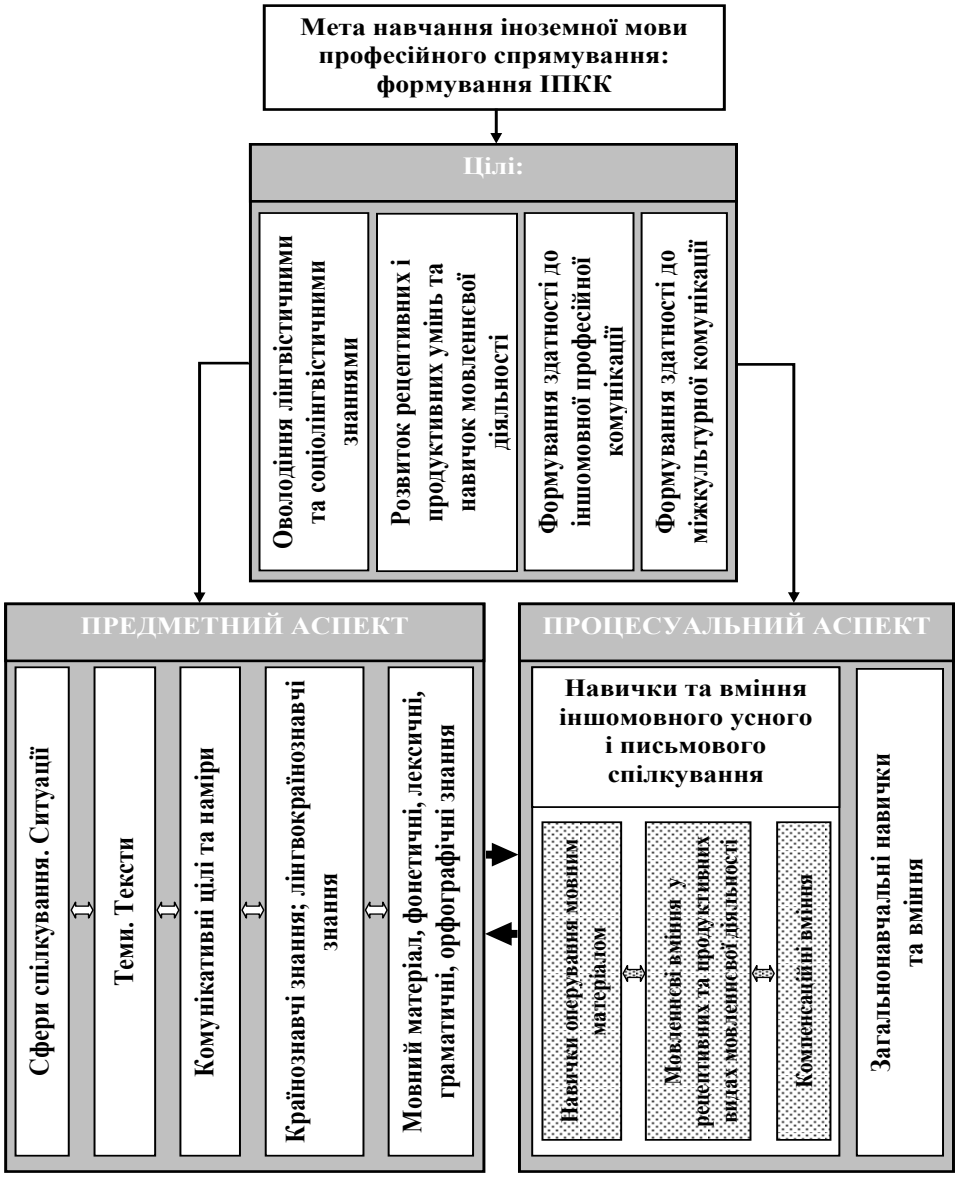

Рис. 1. Складники змісту навчання іноземної мови професійного спрямування майбутніх фахівців з туризмознавства (адаптовано за Н. Гальсковою [3])

Діяльність фахівця може здійснюватись у різних галузях (побутовій, діловій, суспільно-політичній, соціально-культурній тощо). Галузь спілкування визначає характер мовленнєвої діяльності комунікантів, впливаючи як на норми спілкування, так і на вибір мовних засобів. Згідно з предметом дослідження, актуальною є професійна галузь спілкування. Це спілкування може відбуватись у формі участі в переговорах, конференціях, семінарах, ділових зустрічах, дискусіях та ін.

У кожній галузі виникають різні професійні ситуації, які можна описати за такими параметрами: місце і час, де/коли вони відбуваються; установи або організації, структури і заходи яких контролюють більшість того, що, як правило, відбувається; дійові особи, особливо в їхніх відповідних соціальних і професійних ролях; об'єкти (живі й неживі) навколишнього середовища; події, що відбуваються; операції, які виконуються дійовими особами; дискурс, що має місце в межах ситуації; канали комунікації (наприклад, телефон, електронна пошта, спілкування віч-на-віч і таке інше) [6, с. 11].

Одним із способів організації навчальної діяльності в процесі вивчення іноземної мови професійного спілкування є професійно-орієнтовані навчальні комунікативні ситуації (співбесіда з працедавцем під час влаштування на роботу, переговори з іноземним партнером, організація туристичної подорожі, бронювання туру, обговорення туру з клієнтом, бронювання квитка на літак, бронювання готельного номеру, поселення в готель, вирішення можливих проблем у готелі, ресторані, аеропорту та інші), які не тільки допомагають студентам розкрити свої особистісні та ділові якості, але й сприяють формуванню та розвитку практичних знань, навичок і умінь, необхідних для успішної роботи в реальному середовищі туристичної індустрії. Професійноорієнтовані навчальні комунікативні ситуації моделюють взаємодію партнерів спілкування в обстановці імітації умов майбутньої професійної діяльності, під час реалізації якої учасники спілкування розвивають та удосконалюють професійні та комунікативні вміння [9].

На основі здійсненого аналізу навчальних планів, програм навчальних дисциплін і робочих програм навчальних дисциплін циклу професійної і практичної підготовки бакалаврів галузі знань 24 «Сфера обслуговування», спеціальності 242 «Туризм» у ЗВО України, аналізу програм і робочих програм навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» для бакалаврів галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 «Туризм» низки вітчизняних ЗВО, аналізу провідних закордонних і вітчизняних підручників та посібників з англійської мови професійного спрямування, визначено такий перелік тем навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» для процесу формування в студентів іншомовної професійно-комунікативної компетентності:

1) Історія туризму.
2) Індустрія туризму.
3) Види туризму.
4) Види відпочинку та відпочинкової діяльності.
5) Види транспорту.
6) Заклади розміщення туристів.
7) Підприємства харчування. Види ресторанів.
8) Туристичні принади.
9) Кар'єра в галузі туризму. Професії в туристичній галузі.
10) Розвиток туризму в Україні [4, с. 84–86].

Тематичний зміст дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» ґрунтується на компетентнісному підході – формуванні іншомовної професійно-комунікативної компетентності, а також забезпеченні майбутніх фахівців з туризмознавства комплексом знань, умінь та навичок; комунікативно-діяльнісному підході – цілісне вивчення мови і мовлення, формуванні відповідних мовленнєвих навичок й умінь для успішного спілкування в різних професійних ситуаціях, спрямування навчання на розвиток ініціативності та творчості в студентів; інтегрованому підході – установленні міжпредметних зв'язків із дисциплінами професійного циклу [4, с. 87].

Іншомовне спілкування відбувається завдяки виникненню потреби в реалізації певного комунікативного наміру, досягнення або недосягнення якого визначає результат мовленнєвого спілкування [5, с. 46-47]. Під час спілкування комуніканти виступають носіями певних соціальних відносин, що виникають у тій чи іншій галузях діяльності й реалізуються в конкретних мовленнєвих ситуаціях. У чинній програмі з англійської мови для університетів зазначено, що випускники повинні демонструвати зразки ефективної комунікації. Для досягнення цієї мети пропонується користуватися іноземною мовою в умовах, наближених до природного спілкування, шляхом постановкою перед студентами проблем, для розв'язання яких необхідно спілкуватися між собою іноземною мовою [7; 10].

Запропоновані викладачем під час занять з іноземної мови професійноорієнтовані навчальні комунікативні ситуації, рольові та ділові ігри, діалоги, монологи мотивують студентів до висловлювання, що і позначає початковий момент породження мовлення і комунікативний намір (інтенцію) мовця. Комунікативний намір визначає роль мовця як учасника спілкування, конкретну мету його висловлювання і мотив [5, с. 143]. Крім того, у студента формується комунікативна інтенція»й визначається завдання спілкування [10].

Оволодіння іноземною мовою професійного спрямування студентами спеціальності «Туризм» має бути пов'язане з освоєнням матеріалу про сучасне життя та історію країн, мова яких вивчається, тобто з оволодінням знаннями про їхнє економічне, політичне й культурне життя, традиції та звичаї. Крім того, країнознавчі та лінгвокраїнознавчі знання, уміння та навички передбачають володіння лінгвокраїнознавчою лексикою, пов'язаною з історією та культурою закордонних країн, специфікою побутового й ділового етикету, невербального спілкування; розуміння культурних особливостей, менталітету носіїв мови для уникнення конфліктних ситуацій у спілкуванні.

Комунікативна спрямованість навчання іноземної мови професійного спрямування потребує, щоб будь-яке мовне явище (лексичне, граматичне або будь-яке інше) уводилось на заняттях не ізольовано, а в реченні, у тексті, указуючи на його зв'язок з іншими явищами мови. Граматичний матеріал вивчається одночасно з лексичним і закріплюється лексико-граматичними вправами.

Професійна іншомовна комунікація фахівця туристичної галузі має вирізнятися грамотним вживанням термінів у важливих ситуаціях ділового спілкування. Знання іншомовної термінології професійного спрямування забезпечить майбутнім фахівцям з туризмознавства безперешкодне іншомовне професійне спілкування. Формування лексичних навичок передбачає засвоєння значення та форми слів, які є термінами галузі туризму, уміння вживати їх коректно в усному й письмовому мовленні, сприймати на слух і розуміти у письмовій формі, оволодіння правилами словотвору мови, що вивчається. Основною умовою під час формування лексичних навичок є вивчення термінології в контексті [9].

Фонетична правильність усного мовлення є однією з вимог до процесу комунікації. Основна мета навчання фонетичного аспекту іноземної мови полягає у формуванні інтонаційних навичок та навичок вимови. При цьому основними умовами є професійна спрямованість мовного і мовленнєвого матеріалу, широке застосування технічних засобів навчання та автентичних аудіотекстів, активне використання імітації і проговорювання вголос [там само].

Процесуальний аспект змісту навчання включає навички та вміння іншомовного усного та письмового спілкування. Розглянемо детальніше кожен із компонентів.

Студенти опановують іноземною мовою як засобом спілкування й мають уміти нею користуватися в усній і письмовій формах. Під час вивчення іноземної мови професійного спілкування студенти повинні оволодіти чотирма видами мовленнєвої діяльності: рецептивними – аудіюванням та читанням, продуктивними – говорінням та письмом.

Аудіювання й говоріння взаємопов'язані в освітньому процесі: слухання може слугувати основою для говоріння, говоріння сприяє формуванню сприйняття мовлення на слух.

Як засвідчує практика, успішна організація іншомовного професійно-комунікативного аудіювання для студентів спеціальності «Туризм» передбачає спеціально відібраний матеріал. У процесі аудіювання студенти опановують комплекс навчальних і компенсаційних (адаптивних) умінь, які разом із мовними вміннями визначають стратегію розуміння аудіотексту. До загальнонавчальних умінь можна зарахувати такі: виділення необхідної, важливої інформації; порівняння, класифікація

інформації відповідно до визначеного навчального завдання; передбачення інформації; узагальнення/оцінювання отриманої інформації; письмова фіксація інформації, що сприймається на слух та ін. [2].

Компенсаційні вміння дають змогу студентові успішно розуміти текст, що звучить, за умови обмеженого мовного й мовленнєвого досвіду, опираючись на інформацію, яка передує аудіотексту, різні паралінгвістичні засоби, план, ключові слова тексту, його структуру й сюжетну лінію, на свій мовленнєвий досвід іноземною та рідною мовою, знання змісту повідомлення та ін. [там само].

Мовленнєва професійна підготовка майбутніх фахівців з туризмознавства спрямована на засвоєння іншомовної професійної термінологічної лексики, необхідної для спілкування в галузі туристичної індустрії (наприклад, тема «Types of tourism» («Види туризму»): recreational tourism (відпочинковий туризм), adventure tourism (пригодницький туризм), inbound tourism (в'їзний туризм), incentive tourism (заохочувальний туризм); тема «Accommodation» («Житло / розміщення»): facilities (зручності, вигоди), single (double) room (одномісний (двомісний) номер), suite (номер люкс), check out (виселитися з готелю); тема «Holiday» («Відпочинок»): package (комплекс /пакет (послуг)), customer (клієнт), insurance (страхування), sightseeing (огляд визначних місць), resort (курорт), граматичних конструкцій для обговорення професійних аспектів туристичного обслуговування, професійних усно-мовленнєвих кліше й моделей професійної комунікації іноземною мовою, побудову усних іншомовних професійних діалогів в умовах ситуаційно-рольових ігор, ділових ігор, що імітують суб'єкт-суб'єктні взаємодії в галузі туризму, підготовку іншомовних проектів, презентацій та екскурсій [4, с. 92-93].

Розвиток навичок письма (переписка, написання ділових листів, резюме, супроводжувальних листів, рекомендацій, доповідних записок, листів-вибачення, скарг, запитів, складання рекламних проспектів, брошур, оголошень, путівників та ін.) є одним із важливих і разом з тим складних завдань, оскільки розвиток продуктивних навичок, на відміну від пасивних, вимагає більших тренувань у процесі навчання. Це ускладнюється тим, що студенти часто недостатньо добре володіють письмовим мовленням рідною мовою. Під час навчання іншомовному письмовому мовленню викладач повинен акцентувати увагу студентів на вимогах до оформлення формальних і неформальних письмових повідомлень з урахуванням культурологічних особливостей країни, мова якої вивчається, способі висловлювати свої думки в письмовій формі, пунктуації, орфографії та правописі.

Важливість розвитку навичок читання в майбутніх фахівців з туризмознавства пояснюється необхідністю опрацювання спеціальної літератури під час здійснення професійної діяльності. Читання неадаптованих фахових текстів іноземною мовою дає змогу майбутнім фахівцям ознайомитися з міжнародними поняттями, термінами, які вживаються в туристичній індустрії в оригіналі, що дозволяє їм підвищувати свою іншомовну професійну компетентність і передбачає оволодіння знаннями професійних функцій, які виконують фахівці з туризмознавства.

Отже, визначено складники змісту професійної іншомовної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства: предметний та процесуальний. Предметний аспект охоплює галузі спілкування, ситуації, теми, тексти, комунікативні цілі та наміри, країнознавчі та лінгвокраїнознавчі знання, мовний матеріал, фонетичні, лексичні, граматичні, орфографічні знання. Процесуальний аспект охоплює навички та вміння іншомовного усного та письмового спілкування (навички оперування мовним матеріалом; мовленнєві вміння в рецептивних та продуктивних видах мовленнєвої діяльності; компенсаційні вміння); загальнонавчальні навички та вміння [4, с. 163].

Таким чином, у статті обґрунтовано змістовий компонент професійної іншомовної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у ЗВО України, зокрема, визначено складники змісту навчання іноземної мови професійного спрямування майбутніх

фахівців з туризмознавства в контексті формування іншомовної професійно-комунікативної компетентності згаданих фахівців.

Перспективні напрями подальшого наукового пошуку можуть полягати в обґрунтуванні організаційного компоненту професійної іншомовної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у ЗВО України.

Література:

1. Бим И. Л. Методика обучения иностранным языкам как наука и проблемы школьного учебника. Москва: Русский язык, 1977. 288 с.
2. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам: пособ. для учит. 2-е издание., перераб. и доп. Москва: АРКТИ, 2003. 192 с.
3. Гальскова Н. Д., Гез Н. И. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учеб. пособ. для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений. Москва: Академия, 2006. 336 с.
4. Івасів Н. С. Професійна іншомовна підготовка майбутніх фахівців з туризмознавства у вищих навчальних закладах: дис. … канд. пед. наук: 13.00.04 / Хмельниц. гуманітар.-пед. акад. Хмельницький, 2018. 435 с.
5. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підруч. 2-е вид., перероб / кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2002. 328 с.
6. Програма з англійської мови для професійного спілкування / Г. Є. Бакаєва, О. А. Борисенко, І. І. Зуєнок та ін. Київ: Ленвіт, 2005. 119 с.
7. Програма з англійської мови для університетів/інститутів (п'ятирічний курс навчання): проект / колектив авт.: С. Ю. Ніколаєва, М. І. Соловей (керівники), Ю. В. Головач та ін.; Київ. держ. лінгв. ун-т. Вінниця: Нова книга, 2001. 245 с.
8. Рогова Г. В. Методика обучения английскому языку на начальном этапе в средней школе: пособие для учителя. Москва: Просвещение, 1988. 232 с.
9. Шабаева Н. П. Профессионально-ориентированные учебно-речевые ситуации в подготовке специалистов для сферы туризма (на примере обучения английскому языку): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Российск. международ. акад. туризма. Сходня, 2004. 196 с.
10. Ярошенко О. В. Зміст професійно орієнтованої компетентності в діалогічному мовленні майбутніх викладачів англійської мови. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Сер.: Педагогіка та психологія*. Київ, 2013. № 22. С. 133-143.

Ivasiv N. S.

CONTENT COMPONENT OF PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGE TRAINING OF PROSPECTIVE TOURISM STUDIES SPECIALISTS

The content component of professional foreign language training of prospective tourism studies specialists in higher education institutions in Ukraine is substantiated in the article. It has been determined that the content component is a system-forming element of professional foreign language training. The content of the training is a system of knowledge, skills and abilities, ways of activity, forms of behaviour that student should master during learning activities.

The content elements of professional foreign language training of prospective tourism studies specialists in the context of professional foreign language communicative competence formation have been defined. It includes the subject and procedural aspects. The subject one covers communicative spheres (professional, social and living, socio-cultural, business), professionally oriented educational communicative situations (interview with employer during the placement, negotiations with a foreign partner, tour organization, tour booking, discussion of the tour with the client, airplane ticket booking, solving of possible problems in hotels, restaurants, etc.), professionally oriented topics («History of tourism», «Industry of tourism», «Types of tourism», «Types of holiday», «Types of transport», «Accommodation», «Types of restaurants», «Tourist attractions», «Careers in tourism», «Development of tourism in Ukraine»), texts, communicative goals and intentions, country studies and linguistic knowledge, linguistic material including phonetic, lexical, grammatical, orthographic knowledge. The procedural aspect includes skills and abilities to use a foreign language for oral and written communication (language skills, communicative abilities in receptive and productive speech

activities, compensatory skills); general skills and abilities.

Key words: content component, professional foreign language training, tourism studies specialists, subject and procedural aspects.

Дата надходження статті: «07» листопада 2018 р.

УДК 378.4 ***Клепар М. В.****

НАВЧАЛЬНІ ВИДАННЯ ЯК ЗАСІБ ІНФОМАТИВНОГО Й МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-МІЖНАРОДНИКІВ

У статті здійснено комплексний аналіз навчальної літератури для студентів різних спеціальностей галузі знань «Міжнародні відносини», який»передбачає її загальну структурно-функціональну характеристику за певними ознаками й критеріями, через призму динаміки внутрішніх змін і модернізації. Зазначено, що сучасна педагогічна наука розглядає навчальну літературу як дидактичний об'єкт, що є не тільки носієм і формою фіксації змісту освіти, а й проектує організацію освітнього процесу, навчальні видання реалізують його сутнісно-змістовий і процесуально-діяльнісний компоненти та відображають основні елементи педагогічної системи: мету, визначення організаційних форм і виклад змісту навчання; вибір і розробку дидактичних технологій тощо. Охарактеризовано навчальну літературу для студентів спеціальностей «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародне право» галузі знань «Міжнародні відносини». На основі аналізу різних джерел визначено рейтинги підручників і навчальних посібників, які використовують студенти, що навчаються за означеними спеціальностями. Зазначено, що нагромаджено найбільший обсяг навчальної літератури зі спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», і пояснюється тим, що ця література має загальнотеоретичний характер, і затребувана студентами, які опановують інші вищезгадані спеціальності; по-друге, інтегрувала навчальні видання, підготовлені до 2015 р.,»за спеціальностями «Міжнародні відносини», «Міжнародна інформація», «Країнознавство». Визначено основні тенденції підготовки навчальних»видань на початку XXI ст., що полягають у виданні спеціалізованої профільної літератури довідникового характеру й іноземною мовою; у відмові від російськомовної літератури, яка заміщується повноцінними українськими виданнями, тощо. Акцентовано, що в царині підручникотворення в галузі знань «Міжнародні відносини» залишається чимало прогалин, зокрема брак хрестоматій, які стосуються різних аспектів міжнародних відносин тощо.

Ключові слова: навчальна література, підручник, навчальний посібник, галузь знань «Міжнародні відносини», спеціальність «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», спеціальність «Міжнародні економічні відносини», спеціальність «Міжнародне право».

Сучасна педагогічна наука розглядає навчальну літературу як дидактичний об'єкт, що є носієм і формою фіксації змісту освіти та проектує організацію освітнього процесу. Підручник і навчальний посібник як комплексна інформаційна модель в органічній єдності реалізують його сутнісно-змістовий і процесуально-діяльнісний компоненти та відображають основні елементи педагогічної системи: мету, визначення організаційних форм і виклад змісту навчання; вибір і розробку дидактичних технологій тощо. Як один із головних технічних засобів навчання вони, передусім, мають ураховувати запити, інтереси, можливості свого споживача – студента, поєднуючи таким чином основні види їхньої пізнавальної діяльності з предметним змістом галузі

* © ***Клепар М. В.***